

WINSCHOTEN

Brugwachter Hoogeman vult voor het laatst het oliereservoir van de seinlamp. Het lampenglas ligt links onder in het gras. 30 september 1966. Foto: G.R. de Weger

In de vitrine staat een aantal zaken die betrekking hebben op het station Winschoten en de Spoorbrug over de Rensel ten oosten van Winschoten en beide gelegen aan Staatslijn B (Harlingen – Nieuweschans).

In het midden van de jaren 60 van de vorige eeuw kreeg ik mijn eerste fototoestel en wel een Agfa Isoly (4x4 cm). Daar ik de filmpjes en het ontwikkelen en afdrucken daarvan van mijn zakgeld diende te betalen maakte ik nooit veel foto's. En alleen in Zwart-Wit. Maar goed, ondanks de niet altijd geweldige omstandigheden probeer je dan toch zo nu en dan een plaatje te maken. Natuurlijk is het zo dat de film destijds niet erg gevoelig was en de lens in de camera ook niet. De eerste foto's gemaakt bij wat donker weer en met veel contrast waren

*De lamp wordt weer gehesen.
30 september 1966.*

Foto: G.R. de Weger

De brug over de Rensel is opengedraaid en laat een schip met opduwer door. De 'baas' uit Groningen staat op de brug, samen met brugwachter Hoogeman. 30 september 1966. Foto: G.R. de Weger

niet altijd om aan te zien. Maar met de hedendaagse technieken zijn deze soms wel te verbeteren. Daarom toch een paar foto's uit de tweede helft van de jaren zestig die ik maakte van het station Winschoten en bij de spoorbrug over de Rensel. Op zeker moment zag ik de brugwachter, de heer Hoogeman, bij het afstandssein aan de Winschoter zijde van de brug bezig met het schoonmaken van een seinlamp en het vullen van de losse olietank onder in de lamp. Voor het laatst vertelde hij me. De week er op zou er een gaslamp geïnstalleerd worden. Ik kwam later vaker bij hem op de brug, gewoon na school op de fiets, gezellig in zijn wachtershuisje of als de brug open moest op de brug. Wel kreeg ik het duidelijke verzoek niet de brug op te komen als ik bijvoorbeeld een auto zag staan of een andere fiets. Want, dan was de baas uit Groningen er. Op de foto van de brug is dat hij ook zichtbaar. Van Hoogeman kreeg ik ook mijn eerste spoorlamp. Het koperen exemplaar dat in de vitrine staat. Het bedienen van de brug, waarbij ik wel eens mocht helpen en natuurlijk strikt tegen de voorschriften, was zwaar want alles moest met handkracht gebeuren. Ik mocht onder andere proberen de seinen te bedienen, Afstandsvoorsein en Afstandssein moesten in één keer getrokken worden, maar ik kreeg ze niet in de stand veilig gezet. Hoogeman had daar natuurlijk geen probleem mee maar het vergde dan ook een speciale slag. In de vitrine liggen ook de bedieningsvoorschriften van de brug en de sleutels voor de vergrendeling.

Daar de lijn van Winschoten naar Nieuweschans sinds 1876 met het net van de Duitse spoorwegen is verbonden had het personeel ook te maken met de voorschriften die golden voor de lijn naar Leer. Dus ook daarvoor waren dienstvoorschriften in het station van Winschoten aanwezig.

De lokettenwand in station Winschoten in 1968. Foto: G.R. de Weger.

Eind jaren zestig werd het station Winschoten verbouwd en op zeker moment vond ik een gedemonteerd plaatsnaambord zoals dat tot dan op het perron had gestaan. Want er kwamen verlichte kunststofexemplaren voor in de plaats. Daar de stationschef van Winschoten een achterbuurman van ons was, kon ik hem makkelijk vragen of ik het oude bord mee mocht nemen. Het resultaat ziet u in de vitrine. Ook de composteur, waarmee de 'Edmonson' kaartjes van een ingedrukte datum werden voorzien, en voor het laatst gebruikt op 14 september 1969, kreeg ik op zeker moment van hem. Er was immers inmiddels een kassa in gebruik voor het stempelen (ontwaarden) van de kaartjes. Daarbij zal men vast nog een exemplaar achter de hand gehad hebben. En wat is er dan mooier om te proberen een kaartjes-kast in bezit te krijgen op het moment dat het station geheel verbouwd wordt en ook deze kasten moeten verdwijnen. Nu zag ik als scholier het probleem niet, maar de kasten waren nogal groot en er werd mij dan ook vriendelijk gevraagd hoe ik die dacht mee te nemen en ook of

mijn ouders dat wel een goed plan zouden vinden. Men had een beter idee. En zo kwam ik in het bezit van de grijze kaartjes-kist zoals die in de vitrine staat. Een dergelijke kist werd bij grote drukte aan de loketten gebruikt bij het dan te openen 'hulploket' op de plek waar anders pakjes en bagage konden worden afgegeven. Ik heb de kast gevuld met een collectie kaartjes die in het station Winschoten werden uitgegeven. Natuurlijk zonder enige volledigheid. Aan het uitgeven van vervoersbewijzen was een stevige administratie verbonden zoals het aantekenboekje ten dienst van rekenplichtige ambtenaren (van station Stedum) laat zien. Daarnaast waren de stations voorzien van talloze stempels, zie de voorbeelden uit Hoogezand-Sappemeer en Scheemda.

Natuurlijk reden er in de jaren zestig met name Blauwe-Engelen op de spoorlijn tussen Nieuweschans en Groningen en die kregen het vertreksein met het spiegelei (vertrekstaf). En om reizigers uit te zwaaien kocht je een perronkaartje dat met de kniptang ontwaard kon worden. We zien kniptang nummer één van Winschoten (een klein driehoekje).

In een het station werden natuurlijk niet alleen Edmonson-kaartjes verkocht maar ook dag-, week- en maandkaarten. En vele andere soorten. Ze liggen opgestapeld onder in de kist. Zoals op vele plaatsen zijn ook de loketten in het station Winschoten allang gesloten en vervangen door een automaat. Het kantoor van de chef en de publieksruimte is nu één en in gebruik als wachtkamer. Waarbij het tochtportaal uit 1904, dat in het derde kwart van de vorige eeuw vervangen werd door een moderne variant van staal en plaatmateriaal, weer herbouwd is.

Maar in Winschoten kun je om Winschoten nog steeds niet heen. Hoewel je vanuit de trein wel spiegelschrift moet kunnen lezen. Ga vooral eens kijken.

Geert de Weger

Zwolle, augustus 2020

Busstation Winschoten, 3 juni 2017. Foto: G.R. de Weger